

Evanjelium z 16. februára 2020

6. nedeľa všedného dňa - rok A Matúš 5, 17 - 37

Prepis komentára biblistu Fernanda Armelliniho, nerevidovaný autorom

Vtedy Ježiš povedal svojim učeníkom: "17Nemyslite si, že som prišiel zrušiť Zákon alebo Prorokov; neprišiel som zrušiť, ale naplniť. 18Vpravde vám hovorím, že kým nepominie nebo a zem, nepominie ani jediná iota alebo jediná odrážka Zákona, aby sa všetko nesplnilo. 19Kto teda prestúpi jedno z týchto najmenších prikázaní a učí iných robiť to isté, bude považovaný za najmenšieho v nebeskom kráľovstve. Na druhej strane, kto ich bude dodržiavať a učiť, bude považovaný za veľkého v nebeskom kráľovstve.

20Pretože vám hovorím: Ak vaša spravodlivosť nebude väčšia ako spravodlivosť zákonníkov a farizejov, nevojdete do nebeského kráľovstva.

21 Počuli ste, že bolo povedané starcom: Nezabiješ; kto zabije, bude odsúdený. 22Ale ja vám hovorím: Každý, kto sa hnevá na svojho brata, bude postavený pred súd. Kto potom povie svojmu bratovi: 'Hlupák', bude podrobený sanhedrínu, a kto mu povie: 'Hlupák', bude určený pre oheň Jehenny.

23Ak teda prinesieš svoju obeť na oltár a tam si spomenieš, že tvoj brat má niečo proti tebe, 24nechaj svoj dar tam pred oltárom, choď sa najprv zmieriť so svojím bratom a potom sa vráť priniesť svoj dar.

25Včas sa dohodni so svojím protivníkom, kým si s ním na ceste, aby ťa protivník nevydal sudcovi a sudca strážcovi a aby ťa neuvrhli do väzenia. 26Vpravde ti hovorím: Nevyjdeš odtiaľ, kým nezaplatíš každý halier!

27 Počuli ste, že bolo povedané: Nezosmilníš. 28Ale ja vám hovorím, že každý, kto sa pozerá na ženu, aby po nej túžil, už s ňou zcudzoložil vo svojom srdci.

29Ak ti je tvoje pravé oko na potupu, vylúp ho a zahod' ho od seba, lebo je lepšie, aby si prišiel o jeden úd, ako aby celé tvoje telo bolo uvrhnuté do pekla. 30A ak je ti tvoja pravica pohoršením, odrež ju a zahod' ju od seba, lebo je pre teba lepšie, keď stratíš jeden zo svojich údov, ako keby malo byť celé tvoje telo uvrhnuté do pekla.

31Takisto bolo povedané: Kto zavrhne svoju manželku, nech jej dá listinu o zavrnutí. 32Ale ja vám hovorím: Kto zavrhne svoju ženu, okrem prípadu nezákonného zväzku, vystavuje ju cudzoložstvu, a kto si vezme zavrnutú ženu, cudzoloží.

33 Počuli ste tiež, že starým ľudom bolo povedané: "Nebudete prisahat' falošne, ale splníte svoje prisahy Pánovi. 34Ale ja vám hovorím, aby ste vôbec neprisahali ani na nebo, lebo je to Boží trón, 35ani na zem, lebo je podnožou jeho nôh, ani na Jeruzalem, lebo je to mesto veľkého Kráľa. 36 Ani na svoju hlavu neprisahaj, lebo nemáš moc urobiť jeden vlas bielym alebo čiernym. 37Ale vaša reč nech je: 'Áno, áno', 'Nie, nie'; tým viac je od Zlého."

Vtedy Ježiš povedal: "17Nemyslite si, že som prišiel zbúrať Zákon alebo Prorokov; neprišiel som ich zbúrať, ale doviest' do konca. 18Vpravde vám hovorím, že kým nepominie nebo a zem, nepominie ani jediná iota alebo jediná odrážka Zákona, aby sa všetko nesplnilo. 19Kto teda prestúpi jedno z týchto minimálnych prikázaní a učí iných robiť to isté, bude považovaný za minimálneho v nebeskom kráľovstve. Kto ich však dodržiava a učí, bude považovaný za veľkého v nebeskom kráľovstve. 20Pretože vám hovorím: Ak vaša spravodlivosť nebude väčšia ako spravodlivosť zákonníkov a farizejov, nevojdete do nebeského kráľovstva.

Ako každý zbožný Izraelita, aj Ježiš vždy považoval za posvätnú Tóru, zákon, ktorý dal Boh svojmu ľudu, a keďže je to Božie slovo, nemožno ho vyvrátiť ani mu odporovať.

V diskusii so zákonníkmi a farizejmi sa Ježiš v jednom momente odvolal na Tóru a dodal:

Všetci súhlasíme s tým, že Tóru nemožno zrušiť!

Ako sme počuli, na začiatku dnešného úryvku evanjelia cíti potrebu objasniť svoj postoj k Zákonu, ktorý Boh dal izraelskému ľudu:

neverte, že som prišiel zrušiť zákon a prorokov.

Toto sloveso "zrušiť" je v našom preklade nesprávne, Ježiš určite nikdy nedal najavo, že by chcel zrušiť Starý zákon, to rozhodne nie!

V gréčtine sa používa sloveso katalûo, ktoré vôbec neznamena zrušiť, ale "zbúrať", "zničiť".

Aký dojem vzbudil Ježiš, že chce zrušiť Tóru?

Stačí sa vrátiť o stránku späť v Evanjeliu podľa Matúša a nájdeme tam dôvod, prečo sa rozhodol zničiť očakávania a nádeje, ktoré vzbudzovala Tóra a Starý zákon.

Povedal: "Blahoslavení chudobní... jeho blahoslavenstvá"... Ľudia sa museli čudovať: ale čo to hovorí?

Či nie je vo svätých knihách napísané, že Boh žehná spravodlivých tým, že ich naplnia dobrými vecami? Všetky judaistické sekty, zelóti, farizeji, saduceji, eséni, mali svoj vlastný obraz Mesiáša, Mesiáša, ktorého očakávali, ale všetci sa zhodli na jednom aspekte tohto Mesiáša, a to, že bude úspešný a že dá úspech, bohatstvo, blahobyť... všetkým, ktorí ho budú nasledovať.

V tomto bode sa všetci zhodli a tieto myšlienky mali na mysli aj Ježišovi učeníci; spomeňte si na Petra, keď mu Ježiš hovorí, že je potrebné dať svoj život, Peter hovorí:

"Nie, musia nám slúžiť iní".

To bolo presvedčenie, ktoré sa vzbudilo vo všetkých Izraelitoch, dokonca aj v učeníkoch, ktorých si Ježiš vybral, vzbudil ho Starý zákon. Pripomeňme si Žalm 72:

"Kráľ Tarsis a ostrovov prinesie daň, králi Arabov a Sábý prinesú svoje obety, cudzí králi sa poklonia tomuto ľudu.

ktorá má teraz Dávidovho kráľa, ktorý vládne nad všetkými."

Aj Mojžiš v 28. kapitole knihy Deuteronomium hovorí izraelskému ľudu: "Pán vás vždy postaví dopredu, nikdy nie dozadu; vždy budete na vrchole, nikdy nie na dne; na dne budú ostatné národy."

Zdalo sa, že Ježiš všetko prevrátil naruby, zbúral všetky nádeje, vyhlásil sa za veľkého, nie za toho, kto vládne, ale za toho, kto slúži, nie za toho, kto je hore, ale za toho, kto je dole... takže nezodpovedal očakávaniam.

Preto Ježiš opakuje:

"Ani nebo, ani zem nepominie bez toho, aby sa všetko uskutočnilo, ani jedna iota, ani jedna pomlčka Tóry nepadne, takže ktokoľvek prestúpi čo len jedno z týchto najmenších prikázaní, bude považovaný za najmenšieho v nebeskom kráľovstve."

Nazýva ich "minimálnymi predpismi", vôbec nimi nepohrda, ale nie sú konečným cieľom; aby človek vstúpil do nebeského kráľovstva, musí najprv zistiť, či zvnútornil prvú časť Pánovho zjavenia, ktorou je Starý zákon.

Sú to minimálne predpisy v porovnaní s tými, ktoré teraz predkladá, a skutočne, po uznaní hodnoty a nedotknuteľnosti Zákona a prorokov Ježiš pokračuje vyhlásením, ktoré pripravuje 6 príkladov skoku vpred, ktorý treba urobiť od starozákonnej spravodlivosti, neodmieta ju, ale hovorí, že sa musíme pohnúť vpred.

Hovorím vám:

"Ak vaša spravodlivosť nepresahuje spravodlivosť zákonníkov a farizejov, - prekročiť túto spravodlivosť - nevojdete do nebeského kráľovstva" .

Čo bola Tóra?

Tóra pochádza zo slovesa "yarah", znamená "vystreliť šíp", "ukázať smer" a Tóra ukazovala správny smer, ale v istom bode sa Tóra zastavila... musíte ísť ďalej, neukazovala na posledný horizont, ktorý musíte dosiahnuť, musíte urobiť skok vpred.

Ježiš teraz uvádza šesť príkladov práve z toho, čo hovorí Tóra; hovorí: "Tóra prišla až sem, teraz vám poviem, kam musíte prísť!" Konečný cieľ, za ktorý, ako sa zhodneme aj pri skúmaní týchto šiestich príkladov, za tento horizont nie je možné ísť, je konečný cieľ človeka, ktorý predstavuje Ježiš... za ktorý nie je možné ísť.

Teraz si vypočujme prvý skok vpred, ktorý Ježiš, vychádzajúc z Tóry, žiada od tých, ktorí chcú byť jeho učeníkmi, alebo skôr od tých, ktorí jednoducho chcú byť pravým človekom, plne realizovaným človekom:

²¹ Počuli ste, že bolo povedané starcom: *Nezabiješ; kto zabije, bude odsúdený.* ^{22A} teraz vám hovorím, že každý, kto sa hnevá na svojho brata, bude postavený pred súd. Kto teda povie svojmu bratovi: 'Hlúpy', bude podrobený sanhedrínu, a kto mu povie: 'Hlúpy', bude určený pre oheň Jehenny.

Pochopili ste, že starým ľuďom bolo povedané "nezabiješ".

Pasívum "bolo povedané starcom" je božské pasívum, malo by sa preložiť "pochopti ste, že Boh povedal: nezabíjajte".

Je to jedno z desiatich slov, ktoré nariaďujú neuchopiteľnosť ľudského života.

čo hovorí kniha Genesis v kapitole 9:

"Z tvojej krvi, nech je to z tvojho života, budem žiadať účet, budem žiadať účet z ľudského života od človeka, od každého z jeho bratov, lebo na Boží obraz stvoril človeka."

To znamená, že je ako hrnčiar, Boh postavil svoju vlastnú sochu, ako faraóni v Egypte, králi v Mezopotámii, postavili svoje sochy a dotknúť sa tejto sochy znamenalo udrieť vládcu.

Tu Boh používa tento obraz:

"Stvoril som človeka a on je mojím obrazom, kto sa dotkne tohto obrazu, dotkne sa Boha." Ježiš teraz pokračuje: - náš preklad je naozaj nesprávny - ale ja vám hovorím....

To "ale" sa zdá byť v rozpore s tým, čo povedal Boh, a v pôvodnom gréckom texte to "ale" nie je; grécky text hovorí "égo de lego fumî", teda: "teraz vám hovorím" - to, čo bolo povedané starým ľuďom, je krásne a zostáva - teraz vám hovorím, kam musíte ísť, aby ste rešpektovali Boží obraz, ktorým je človek.

Takže vo všetkých príkladoch, ktoré Ježiš uvedie, v tých šiestich príkladoch, nie je také "ale", takže sa na tieto príklady poukazuje ako na antitézy... antitézy v Starom zákone neexistujú.

Ježiš sa nestavia do protikladu k Starému zákonu, ale dáva mu kontinuitu a ukazuje, kam má toto Božie slovo smerovať.

Mohol by existovať reduktívny výklad tohto prikázania, t. j. neberte biologický život; žiť, pre Boha, život človeka neznamená život, ktorý vegetuje, ktorý prežíva, vieme, sú ľudia a sú zdraví, ale idú tak ďaleko, že hovoria, že to nie je život, chýba mu všetko, aby bol životom skutočne hodným človeka!

Toto je prvý z týchto príkladov, ktoré Ježiš uvádza, o vražde, aj keď sa nedotýka biologického života. Už Starý zákon o tom hovoril, ale teraz nám Ježiš ukazuje konečný cieľ, ktorým je nedotknúť sa ľudského života.

Prvý príklad: Človek sa nesmie hnevať, kto sa hnevá, berie svojmu bratovi život. Pokúsme sa pochopiť... hnev je reakcia odporu tvárou v tvár nespravodlivosti, tvárou v tvár zlu, ktoré sa deje nám alebo niekomu inému, vyvoláva hnev.

Je to impulz, ktorý tam vložil Boh, a vychádza z lásky k dobru; kto sa nehnevá tvárou v tvár zlu, znamená, že nemiluje... V skutočnosti sa v Starom zákone oveľa viac hovorí o Božom hneve ako o hneve človeka.

Keby sa Boh nehneval, bol by ľahostajný, bol by bezočivý, to znamená neschopný lásky, v skutočnosti Krstiteľ, ako si pamätáme, hovorí, že hrozil bezprostredný Boží hnev. Prečo táto Božia vášeň?

Boží hnev je krásny, pretože na rozdiel od nášho sa nevypúšťa proti páchatelovi zla, ale proti zlu; hnev sa ľahko vymkne spod kontroly, zvrhne sa na agresiu, na nenávisť voči páchatelovi zla, na nenávisť voči bratovi; hnev sa musí vypúšťať proti zlu, nie proti tomu, kto ho pácha!

Toto hovorí Ježiš:

"aj keď nevezmeš biologický život svojmu bratovi, ale stratíš kontrolu nad svojím hnevom a namiesto toho, aby si udrel zlého páchatel'a, spáchaš vraždu. Často sa nám to nedarí rozlíšiť a stotožňujeme zlo s

osoba, ktorá ho spáchala, takže si myslíme, že zlo odstránime tým, že osobu odstránime z cesty, možno ju nezabijeme, ale ak ju choroba odnesie, nie je nám to príliš ľúto, takže zlo, ktoré spáchala, už neexistuje, pretože osoba neexistuje.

Tento hnev je vražda!

Vzorec na vraždu je vždy takýto:

Nechcem, aby ste žili, nechcem, aby ste existovali, svet by bol krásny, keby ste na ňom neboli, pretože páchate zlo.

Nie! Zlo musí byť odstránené, nie osoba, ktorá ho pácha!

Je krásne, čo hovorí Pavol v *Liste Efezanom* v 4. kapitole: "v hneve nehrešte".

To znamená, že ovládajte tento pud, ktorý do vás vložil Boh a ktorý vám signalizuje existujúce zlo, ale nestrácajte kontrolu a nedovoľte, aby sa tento hnev vybíjal proti osobe, ktorá pácha zlo.

Nech slnko nezapadá nad твоjim hnevom.

Druhý príklad vraždy:

Ten, kto hovorí svojmu bratovi hlúposti.

Hebrejský výraz je "*Reccah*", čo znamená "*prázdna hlava*", nie je to vážny výraz, používa sa... prázdna hlava pre Ježiša je už vražda, t. j. berie predsa aj malú radosť zo života svojmu bratovi, nerob to.

Tretí príklad:

kto povie "námorný", bude určený pre oheň Geénna.

Toto sú príklady, ktoré Ježiš uvádza, aby nám povedal, že každé slovo, ktoré môže niekomu vziať aj úsmev, je už malou vraždou, spomeňme si na klebety, ohováranie, ohováranie... to sú formy vraždy jazykom a vieme, že každý z nás robí nejakú vraždu.

Keby existovali röntgenové lúče, ktorými by sme videli, aký cintorín je v našich srdciach, bol by to veľký problém, hanbili by sme sa za to, čo sme spáchali; je nevyhnutné, že pre našu krehkosť berieme život svojmu bratovi. Ako sa máme správať? Ježiš nám teraz hovorí:

23Ak teda prinesieš svoju obeť na oltár a tam si spomenieš, že tvoj brat má niečo proti tebe, ²⁴zanechaj svoj dar tam pred oltárom, choď sa najprv zmieriť so svojím bratom a potom sa vráť priniesť svoj dar.

25Včas sa dohodnite so súperom, keď ste s ním na ceste, aby ťa protivník nevydal sudcovi a sudca strážcovi a aby ťa neuvrhli do väzenia. ²⁶ Veru, hovorím ti: Nevyjdeš odtiaľ, kým nezaplatíš do posledného haliera!

Žijeme spolu s našimi bratmi, robíme si navzájom dobre, ale aj zle, to je nevyhnutné.

Čo robiť? Ježiš nám hovorí.

Je potrebné zmieriť sa so svojím bratom, je to pre neho taká dôležitá podmienka, že má absolútnu prioritu, a aby túto myšlienku vyjadril, Ježiš sa uchýľuje k paradoxnému obrazu náboženskej kultúry svojho ľudu.

Rabíni nariadili, že keď sa človek začne modliť, nesmie už modlitbu prerušiť - a dodali - "*ani keby sa had*

sa krúti okolo vašej nohy.

Ježiš hovorí, že na to, aby sa človek zmieril so svojím bratom, musí prerušiť nielen modlitbu, ale dokonca aj obetu, ktorá sa prináša v chráme.

Dobre si uvedomme, čo hovorí Ježiš:

ak má tvoj brat niečo proti tebe..

Niektorí povie: ale mne bolo zle ublížené, mám niečo proti bratovi, potom nemôžem pristúpiť k eucharistickej hostine.

Nie! Dávajte si pozor!

Ježiš hovorí: Ak vieš, že tvoj brat má niečo proti tebe.

Samozrejme, že ak sa ti stala krivda, nemôžeš mať voči bratovi zášť, ale Ježiš od teba žiada, aby si sa pred obetou na oltári vždy pýtal sám seba:

"Má niekto niečo proti mne?"

A dôvod: obeta je pre nás niečo, čoho sa vzdávame, ale v židovskej religiozite obeta "corbà", pochádza zo slovesa "lehacri", čo znamená "priblížiť sa k Pánovi".

Obeta ťa privádza bližšie k Bohu a k tvojim bratom; ak si ďaleko od svojho brata, - vieš, že má niečo proti tebe, lebo si mu ublížil - ak sa priblížiš k Bohu, si pokrytec, lebo najprv musíš vyriešiť príčinu, prečo je tvoj brat ďaleko od teba!

Nemôžeš sa priblížiť k Bohu, keď si od seba odohnal svojho brata!

Pán neprijíma vašu obetu, je to pokrytectvo. A potom tá naliehavosť...
okamžite sa dohodnite s bratom, kým ste na ceste.

Táto cesta nie je nič iné ako cesta nášho života pred posledným stretnutím s Otcom v nebi, nemôžeš k nemu prísť a vziať život svojmu bratovi.

Niekoľko rokov pred napísaním Evanjelia podľa Matúša bola napísaná "Didaché", sme v tom istom kontexte mesta Antiochia, kde bolo napísané Matúšovo evanjelium; v tomto texte je veľmi krásne odporúčanie: "v deň Pánov nech sa k vám nepridáva ten, kto je v nezhode so svojím blížnym, kým sa neusmieri, aby vaša obeta nebola poškvrnená".

O dve storočia neskôr jeden biskup z tých istých oblastí napomínal svojich bratov v biskupskom úrade týmito slovami (boli to biskupi, ktorí vynášali rozsudky medzi členmi spoločenstva, keď došlo k nejakej nezhode, bol povolaný biskup), hovorí tento nadpis apoštolov:

"Vyhlasujte, biskupi, svoje rozsudky v pondelok, aby ste do soboty stihli vyriešiť nezhody medzi členmi vašich spoločenstiev a do nedele zmierili tých, ktorí sú medzi sebou v nezhode."

Teraz si vypočujme druhý príklad skoku vpred, ktorý Ježiš žiada od tých, ktorí chcú vstúpiť do nebeského kráľovstva.

Počúvajte:

²⁷Počuli ste, že bolo povedané: Nezosmilníš. ^{28A}teraz vám hovorím, že každý, kto sa pozerá na ženu, aby po nej túžil, už s ňou zcudzoložil vo svojom srdci.

^{29Ak}je ti tvoje pravé oko na pohoršenie, vylúp ho a zahod' ho od seba, lebo je pre teba lepšie stratiť jeden úd ako celé telo.

byť uvrhnutý do Geenny. ^{30A} keby ti bola tvoja pravá ruka príčinou pohoršenia, odrež ju a zahod' ju od seba, lebo je lepšie, aby si prišiel o jeden svoj úd, než aby celé tvoje telo išlo do Geeny.

"Boh povedal: Nescudzoložte."

Ježiš vychádza z toho, čo je napísané v Tóre, prečo tento zákaz? Pretože Boh dal veci do poriadku a chcel, aby manželský zväzok medzi ženíchom a nevestou bol jedinečný, bezpodmienečný, definitívny a úplný vzťah lásky, preto sa v Tóre akýkoľvek sexuálny vzťah s inou osobou ako manželským partnerom nazýva cudzoložstvom.

Nie je to ustanovenie, ktoré dáva Boh, a ak ho prekročíte, spáchate hriech a on vás potrestá... nič také!

Božej láske záleží na tom, aby ste boli šťastní, aby ste sa poľudšťili, a varuje vás pred veľmi vážnym nebezpečenstvom, pretože ak urobíte určité rozhodnutia, vyjdete z toho odlúčenia.

Toto je napísané v Tóre a je to veľmi dobré, Ježiš to nepopiera, nehovorí:

"Ale ja vám hovorím," hovorí, "toto je dobré, teraz vám hovorím, že každý, kto sa pozerá na ženu, aby po nej túžil, už zcudzoložil vo svojom srdci."

Hovorí sa nám o rabínoch, ktorí sa v živote nepozreli na ženu; Ježiš sa takto nesprával, vo vzťahu k ženám je veľmi pokojný, jednoduchý, spontánny, slobodný. Spomíname si, keď ten hriešnik vstúpil do domu farizeja, nechal sa objasť, pobožkať... priateľstvo, ktoré pestoval so ženami, s Martou, s Máriou z Betánie, s Magdalénou...

Nejde mu o to, či sa na ženu pozeráte alebo nie, ale o to, aby ste vedeli, čo máte v srdci, kam chcete ísť.

Sú priateľstvá, city, vzťahy, ktoré sú už zradou, aj keď nedosahujú hmotný akt; milenec robí tvoje srdce nečistým, manželská vernosť nie je vonkajší zákon, je zapísaná v samotnej podstate manželskej lásky... ostatné je voľba smrti, nie života, je to voľba, ktorá ťa odlúčuje. Ježiš jednoznačne poukazuje na to, kde sa začína cudzoložstvo: začína sa v srdci.

Na tento hriech treba zaútočiť pri koreni, ak čakáme, že túžba prinesie ovocie... je už neskoro.

Ježiš teda teraz poukazuje na určité správanie, ktoré vás potom vedie k činom, ktoré vás dehumanizujú:

"ak je tvoje pravé oko príčinou pohoršenia" Práve zmätenosť, keď sa človek nechá zatiahnuť do určitých milostných vzťahov, do určitých zvodov, keď sa stretne s príležitosťou na hriech, keď sa stretne so sexuálnym zvädzaním, otázka, ktorú si každý spontánne kladie, je:

Mal by som túto príležitosť využiť, alebo si ju nechať ujsť?

Ak to nechám tak, nebudem potom ľutovať? To sú otázky, ktoré si človek kladie.

Mal by som niektoré vzťahy rozvíjať alebo prerušiť? Ježiš hovorí jasne, majte odvahu rezať hneď, nečakajte, pretože by ste mohli stratiť kontrolu a nakoniec by ste mohli svoj život hodiť do Gečny.

Čo znamená hodiť do Geenny?

Nie v pekle, Geenna bola skládka odpadu, bola na juhu

západne od mesta Jeruzalem; nie je to tak, že ťa pošle do pekla, hodíš svoj život do koša, ak neurobíš určité rezy.

Potom: Ak ti tvoja pravá ruka spôsobuje pohoršenie, odrež ju a zahod'. Lepšie je, keď prídeš o jeden úd, ako keby malo celé tvoje telo skončiť v Geenne.

Sme v oblasti, kde je veľmi ľahké stratiť kontrolu nad inštinktmí... a potom sa stávajú problémy, dokonca veľké problémy, ktoré sa týkajú nielen previnilca, ale aj rodiny, detí, a niekedy - ako hovorí aj Písmo - dôsledky hriechu zasiahnu aj tretie a štvrté pokolenie.

Preto Ježiš trvá na tom, že keď čelíte určitým situáciám, musíte mať odvahu urobiť potrebné rezy, aj keď sú bolestivé, skôr než sa zlé túžby zmenia na faktické cudzoložstvo.

Teraz si vypočujme tretí príklad skoku, ktorý musí urobiť ten, kto chce, vychádzajúc z Tóry, dosiahnuť Božie kráľovstvo:

³²Kto zavrhne svoju manželku, nech jej dá listinu o zavrhnutí. ^{32A} teraz vám hovorím: Kto zavrhne svoju ženu, okrem prípadu nezákonného zväzku, vystavuje ju cudzoložstvu, a kto si vezme zavrhnutú ženu, cudzoloží.

Boh tiež povedal, že kto zavrhne svoju manželku, dáva jej akt zavrhnutia.

Akt odmietnutia sa v hebrejčine nazýva *sefer curitut*, *curitut* pochádza zo slovesa *carat*, ktoré znamená rezať, oddeľovať, teda niečo veľmi bolestivé, je to dokument o rozpade manželského vzťahu.

Počas čítania úryvku z evanjelia ste v pozadí videli *chetuvu*, teraz vidíte za mnou ďalšie dve *chetuvy*... je to dokument manželskej zmluvy, ktorý sa podpisuje pod *huppou*, čo je ten baldachýn, ktorý je vždy prítomný pri sobášnom obrade a podpisuje sa, *chetuva* pred dvoma svedkami.

Sú to listy - môžete sa na ne pozrieť - bohato zdobené, starostlivo maľované, sú skutočným hymnom radosti, života... objavujú sa na nich holubice, výhonky viniča, kvety a sú napísané v hebrejčine. posvätnom jazyku.

Chagall maľoval aj *chetuvoty*.

Sefer curitut, dokument o zrušení manželstva, a právny formulár, ktorý treba vyplniť, hárok napísaný celý čiernou farbou a v angličtine, nie v hebrejčine. Rozvod, v hebrejčine sa nazýva *ghet*, je zložený z dvoch písmen *ghimel det*, ktoré sú zobrazené v pozadí. Tieto dve písmená, teda *ghet*, sa v biblickej hebrejčine nevyskytujú, je to slovo, ktoré bolo prijaté v talmudských časoch na označenie rozvodu.

Rabíni si všimli, že nielenže v Biblii nie je žiadne takéto slovo, ale vo všetkých slovách Biblie sa tieto dve písmená *ghimel*, za ktorými nasleduje *det*, nikdy nevyskytujú, a nielen to... všimli si, že žiadne hebrejské slovo nekončí na *ghimel* a nasledujúce slovo sa začína na *det*.

Dospeli k záveru, že Boh nechcel, aby sa toto slovo objavilo v Tóre.

Pripomeňme si, čo hovorí prorok Malachiáš v mene Božom:

Nenávidím zavrhnutie, hovorí Pán

A najmúdrejší z rabínov hovorieval: Keď sa manželstvo rozpadne, aj Boh plače.

Toto hovorí Tóra: Ak sa chceš zrieknuť, daj svojej žene *sefer cheritut*.

dokument, ktorý svedčí o tom, že ste ju vyhodili, že ste sa chceli rozviešť; nie Boh dovolil rozvod, ale ak sa rozvediete, aby ste ochránili svoju manželku, dáte jej dokument o rozluke.

Ak jej tento dokument nedáte a ona sa znovu vydá, môžete ju obviňovať z cudzoložstva, takže keďže sa chcete rozviešť, dajte jej tento dokument, nie je to Boh, kto v Tóre dovolil rozvod.

Teraz vám hovorím, že doteraz bolo veľmi dobré, čo povedala Tóra: *Kto odmieta svoju ženu, vystavuje ju cudzoložstvu, a kto sa ožení s odmietačkou, dopúšťa sa cudzoložstva.*

Ježišove slová sú veľmi jasné, veľmi málo hovoril o sexualite, ktorá dokonca opantala určitú morálku, ale jeho slová sú veľmi jasné a musíme byť opatrní, pretože dnes koluje mentalita, že časy sa zmenili, už nie sme v stredoveku, musíme sa vyvíjať, musíme byť moderní, takže všetko je dovolené, všetko je dovolené. Každý sa slobodne rozhodne robiť to, čo sa mu páči, to je norma správania... čo sa páči mene.

Otázka, ktorú si musíme položiť, je iná: je súčasná mentalita humanizujúca alebo dehumanizujúca?

Povolnosť, banalizácia sexuality, zhýralosť zvykov môžu ľahko spôsobiť, že človek zabudne na Majstrove slová a otrasie aj tým najpevnejším presvedčením, presvedčí ho, že je to normálne, poľudšťujúce, oceneľné, čo je namiesto toho len paliatívum, provizórium, účelové opatrenie, ktoré diktuje múdrosť tohto sveta... takže z týchto skúseností vychádzate porazení.

Toto je Boží plán lásky, bezpodmienečnej, definitívnej lásky, a jej uskutočnenie s nasadením a dokonca s obetou, sebazaprením, vieme, že nie každému sa podarí vteliť ju do svojho života... máme pred očami, čo sa deje v našom svete. Ježiš nám ponúkol kritériá, aby sme rozoznali, čo je dobré a čo zlé, čo poľudšťuje a čo odľudšťuje, preto v princípoch nemožno ustupovať, pretože by sme neboli lojálni voči ľuďom, keby sme im naznačovali a schvaľovali rozhodnutia, ktoré nie sú životnými rozhodnutiami, ktoré nenavrhol Majster. Ježiš však nikomu nedáva právo súdiť alebo odsudzovať ľudí, pretože tých, ktorí prichádzajú urobiť určité bolestné rozhodnutia, určité rezy, musí vždy sprevádzať kresťanské spoločenstvo, ktoré musí vždy prejaviť svoje pochopenie a blízkosť.

Človek môže a musí nesúhlasiť s každou voľbou smrti, ale nikdy nemôže súdiť a odsudzovať človeka, ktorý ju urobí, tomu treba len pomôcť. Teraz si vypočujme štvrtý príklad obrovského skoku, ktorý musí Kristov učeník urobiť od Tóry:

³³ Počuli ste, že starým ľuďom bolo povedané: "Nebudeš prisahať falošne, ale splníš

Pánovi svoje prisahy. ³⁴ A teraz vám hovorím, aby ste vôbec neprisahali ani na nebo, lebo je Božím trónom, ³⁵ ani na zem, lebo je podnožou jeho nôh, ani na Jeruzalem, lebo je mestom veľkého Kráľa. ³⁶ Ani na svoju hlavu neprisahaj, lebo nemáš moc urobiť jeden vlas bielym alebo čiernym. ³⁷ Ale vaša reč nech je: 'Áno, áno', 'Nie, nie'; tým viac je od Zlého."

V Tóre Boh povedal: Nebudeš krivo prisahať. Ako to?

Pretože boli prípady, keď sa predpokladalo, že prísaha môže byť zložená, napríklad ak bolo niekomu zverené nejaké zviera, osol, vôl, a potom sa toto zviera zranilo, alebo uhynulo, alebo bolo ukradnuté, neboli svedkovia... a ako by mohol ten, kto ho dostal do zálohy, dokázať, že s tým, čo sa stalo, nemá nič spoločné?

Tu zasiahla prísaha pred Pánom a potom musel majiteľ uznať pravdu, ktorú dosvedčil ten, kto mal zviera v opatere.

Počas babylonského vyhnanstva si Izraeliti osvojili okrem iných zlozvykov aj zlozvyk nadávať bez prísahy; dostali sa do bodu, keď sa urobil viac z vyhlásenia bez pridania prísahy... nech ma Pán zrazí, ak to, čo hovorím, nie je pravda!

A potom, aby sa vyhli vysloveniu Božieho mena, uchýlili sa k menej náročným formulám, to znamená, že prisahali na nebo, na chrám, na zem, na svoje hlavy, na svojich rodičov.

Teraz hovorím, aby ste vôbec nenadávali!

Pre Ježiša nemá prísaha zmysel z dvoch dôvodov: prvý je ten, že ak niekto prisahá, je to príznak spoločnosti, v ktorej vládne nedôvera, nedôvera, nelojálnosť, vzájomné podozrievanie, a jeho učeníci patria do sveta, ktorý sa už neriadi týmito záujmami, pre ktoré je človek ochotný oklamať aj svojho brata.

Nie, toto je starý svet, Kristov učeník vstúpil do nového sveta, kde je bezpodmienečná láska k bratovi, takže ho nemôžeš podviesť, prísaha nemá zmysel.

V tomto je Ježiš v súlade so zdravou spiritualitou svojho ľudu, napríklad Jozef Flavius hovorí o kumránskych esénach:

všetko, čo povedia, má väčšiu silu ako prísaha, ale zdržiavajú sa prísahy, pretože ju považujú za horšiu ako krivú prísahu

A Filón, Ježišov súčasník žijúci v Alexandrii, povedal:

ak sa človek naučil byť úprimný v každom svojom vyhlásení, jeho slová sú rovnako dobré ako prísaha.

Ježiš súhlasí s týmto spôsobom myslenia a hovorí:

nech je vaša reč áno, keď je áno, nie, keď je nie, viac je od zlého

Je tu však ešte jeden veľmi dôležitý dôvod, prečo prísaha nedáva Ježišovi zmysel, a tým je pohanský obraz Boha, ktorý prísaha predpokladá, totiž že Boh zasahuje bleskami a hromobitím, aby ničil, aby zničil tých, ktorí klamú, a tých, ktorí ho vzývajú pre lož.

Boh nie je pomstiteľom, preto nemá zmysel skladať prísahy. Tento skok sme urobili od Tóry ku konečnému cieľu, ktorý navrhuje Ježiš.